

LAG- OCH EKONOMIUTSKOTTETS
BETÄNKANDE nr 13/1990-91 med an-
ledning av ltl Karin Anderssons m.fl.
hemställningsmotion till landskapssty-
relsen om att jordbruksarealer som
läggs i tvångsträda vid nyanvändning
anpassas till alternativa odlingsfor-
mer.

Landstinget har den 3 december 1990 inbegärt lag- och ekonomiutskottets yttrande över nämnda motion. Utskottet som i ärendet hört landskapsagronomen Henry Lindström får i anledning härav anföra följande.

I motionen föreslås att de jordbruksarealer på Åland vilka läggs i s.k. tvångsträda fr.o.m. 1991 bör anpassas till alternativa odlingsformer för att minska överproduktionen vilket också bör vara till klar fördel vid en EG-anpassning.

I december 1990 antogs i Finlands riksdag en lag av skattenatur, lagen om exportkostnadsavgift enligt åkerarealen (FFS 1314/90) vilken gäller även på Åland under år 1991. Enligt lagen skall ägare eller arrendator av brukningsenhet betala en s.k. exportkostnadsavgift om 1.000 mark per hektar åkermark i syfte att de kostnader som exporten av lantbruksprodukter medför skall minska. Enligt lagen behöver avgiften dock inte betalas om minst 15 procent av brukningsenhetens obeskogade åkerareal ligger i träda. (Kravet på trädesarealens storlek är högre om den betalningsskyldige inte är en fysisk person). Lagen tillämpas inte heller på brukningsenhet för vilken gäller ett sådant avtal om bedrivande av naturenlig lantbruksproduktion som avses i 12 § lagen om balansering av lantbruksproduktion.

Eftersom s.k. trädesavtal anses höra till landskapets behörighetsområde ingås sådana trädesavtal som i riket sluts mellan staten och odlaren, i landskapet mellan landskapsstyrelsen och odlaren. Landskapsstyrelsen tillämpar härvid i praktiken det statsrådsbeslut om trädesavtal och trädespremie för åker 1991 (FFS 25/91) vilket statsrådet fattat i enlighet med lagen om balansering av lantbruksproduktionen (FFS 1261/89). Enligt statsrådets beslut kan odlare under år 1991, på ansökan erhålla trädespremie när den i träda lagda åkerarealen är så stor att odlaren befrias från avgift enligt lagen om exportkostnadsavgift. Odlare som inte låter minst 15 procent av åkerarealen ligga i träda måste alltså betala exportkostnadsavgift och går därtill miste om trädespremien.

I enlighet statsrådets beslut (FFS 482/90) utbetalades under år 1990 stöd på basis av åkerareal till odlare som uppfyllde i beslutet angivna kriterier. Något motsvarande beslut för innevarande år har ännu inte fattats men inom jord-och skogsbruksministeriet uppger man att stödet för år 1991 planeras bli förhöjt samt bundet till ovan nämnda trädeskrav.

Utskottet konstaterar att odlarna i takt med den ökade internationaliseringen i såväl landskapet som hela riket går en allt sämre ekonomisk utveckling till mötes. De ovan beskrivna reglerna enligt vilka jordbrukarna i praktiken tvingas lägga en del av sin åkerareal i träda under år 1991 leder även de till försämrade inkomster. Utskottet, som visserligen ser positivt på det ökande intresset för alternativ odling, ser det inte som önskvärt att ytterligare ekonomiskt belasta framförallt unga jordbrukare genom ett omläggningstvång av i motionen föreskrivet slag.

Enligt utskottets åsikt kan den alternativa odlingen utvecklas endast under förutsättning av att intresse finns hos odlarna. För att jordbrukaren skall lyckas med alternativ odling krävs ett nytt tänkesätt och nya kunskaper som inte kan inhämtas genom tvång. Utskottet konstaterar dessutom att en omläggning från konventionell till alternativ odling tar tre år i anspråk varför den ettåriga s.k. tvångsträdan inte är tillräcklig. Eftersom minimikravet på trädesarealen är 15 procent av den totala åkerarealen skulle odlarna efter en tvångsomläggning således parallellt odla på konventionellt och alternativt sätt. Kontrollen av den alternativa odlingen skulle försvåras avsevärt med följd att tilltron till de produkter som saluförs som alternativt odlade sannolikt skulle minska. Därtill anser utskottet det inte vara ändamålsenligt med en sådan uppsplittring av den alternativt odlade arealen bl.a. med tanke på den gränsszon som bör finnas mellan alternativt och konventionellt odlade åkrar. Utskottet konstaterar även att idén med alternativ odling är att hela gårdar åtminstone stegvis skall övergå till denna typ av produktion som förutsätter ett kretslopp inom gården.

Lag- och ekonomiutskottet konstaterar att övergången till alternativ odling på olika sätt premieras bl.a. genom ingående av avtal om bedrivande av naturenlig lantbruksproduktion. Utskottet konstaterar härvid att landskapsstyrelsen i fråga om dessa avtal intagit en positiv hållning genom att avtal i landskapet kunnat ingås för delar av jordbruksenheter för att underlätta en stegvis övergång till total omläggning. Enligt lagen om exportkostnadsavgift behöver, som tidigare nämndes, odlare som ingått sådant avtal om naturenlig lantbruksproduktion inte erlägga exportkostnadsavgift.

Utskottet som i övrigt anser att åländska lantbrukare inte bör behandlas sämre än sina kolleger i riket, anser sammanfattningsvis att ett omläggningstvång av i motionen föreslagen art inte skulle gynna den alternativa odlingen.

Ledamoten Holmberg anmäler avvikande åsikt och anser att motionen borde godkännas eftersom landskapsstyrelsens åtgärder i syfte att stimulera den alternativa odlingen inte varit tillräckliga då konsumenternas behov av alternativt odlade produkter inte kunnat tillgodoses.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår utskottet härmed vördsamt

att Landstinget måtte förkasta hemställningsmotion nr 7/1990-91.

Mariehamn den 17 januari 1991

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

Anders Eriksson
ordförande

Susanne Eriksson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Anders Eriksson, ledamöterna Hedman-Jaakkola, Harry Eriksson och Holmberg samt ersättaren Holmqvist.